

Daruka Norbert mk. hadnagy

A ROBBANÓANYAG-KERESŐ KUTYÁK ALKALMAZHATÓSÁGA REPÜLŐTEREK ÁTVIZSGÁLÁSA SORÁN

A kábító- és robbanószerek felderítéséhez manapság mind a rendőrség, mind a vámok világszerte kereső kutyákat alkalmaznak. A kutyákat komoly kiképzésen készítik fel erre a komoly feladatra, mely olyan pontosságot követel tőlük, ahol hibázásnak nincs helye. A célnak általában labradorok, juhász kutyák, fox terrierek és spánielek felelnek meg. A kiképzési folyamat az egyedek kiválasztásával kezdődik. A legtöbb helyen maga a felhasználó szervezet tenyésztí a kutyákat, szigorúan alkalmassági alapon. Az almokból különböző vizsgálatokkal és tesztekkel választják ki a speciális feladatokra alkalmas kutyákat. A kiválasztás igen szigorú paraméterekkel zajlik, hiszen a kiválasztott kutyától emberi életek függhetnek.

SPECIÁLIS TŰZSZERÉSZ KUTYÁK

A Magyar Honvédség ezen új képességének kialakítása 2005 végén kezdődött meg. Az eredményes toborzás után 18 katona kezdte meg a tűzszerész tanfolyamot. Mindezekkel párhuzamosan elkezdődött az alegységbe szánt 12 robbanóanyag-kereső feladatra alkalmas kutya kiválasztása is. 2006 áprilisában, a vezérkari főnök és az országos rendőrfőkapitány által kötött együttműködési szerződés alapján a kutyák és vezetőik kiképzését az ORFK Dunakeszi Kutyakiképző Központjában kezdték meg, miután a 18 katonából tizennégyen sikeres harmadosztályú tűzszerészvizsgát tettek.

Nemzetközi szerepvállalás kutyák bevonásával

MH PRT [Magyar Honvédség Tartományi Újjáépítési Csoport]¹ keretein belül különböző feladatokat hajtanak végre: a táborba érkező civil gépjárművek átvizsgálása, VIP-személyek érkezése esetén a látogatás tervezett helyszíneinek biztosítása is bővíti feladataikat. Ez alatt azt kell érteni, hogy a vendég érkezése előtt kimennek az adott helyre, a kutyák átvizsgálják a területet, az ott lévő objektumokat, járműveket, illetve az egyéb tereptárgyakat.

2006 őszén a MH PRT-1 keretében egy speciális tűzszerész raj került bevetésre kutyák nélkül. Feladatuk a kiképzett kereső kutyák bevetéséhez kellő tapasztalatok megszerzése, valamint tűzszerész feladatok ellátása volt.

¹ Afganisztánban, a NATO parancsnoksága alatt - az ISAF keretei között szolgáló - ezredszintű fegyveres magyar katonai egység

2007-ben a MH PRT-2 keretében már kutyák is részt vettek a misszióban, eleinte 3, majd bővítették létszámukat. A további váltásokban szintén eredményesen dolgoznak a robbanószer kereső kutyák.

2008-ban a KAIA [Kabuli Nemzetközi Repülőtér]² misszió keretében 2 speciálisan kiképzett robbanóanyag kereső kutya került bevetésre.

2009-ben a KAIA misszióban résztvevő kutyák száma 5-re emelkedett, így napjainkban 2 belga és 3 magyar kutya veszi ki részét a feladatok végrehajtásából.

A Magyar Honvédségben alkalmazott kutyafajták és jellemzőik

Egyszer valaki azt mondta, hogy „...a kutyákat a harcmezőn a háborúk kezdete óta alkalmazzák, viszont háborúk szinte az idő kezdete óta léteznek.” A kutyák története és alkalmazása egészen az asszír birodalomig nyúlik vissza. A több ezer éves tapasztalat alapján mindössze 7 kutyafajta bizonyult alkalmasnak különböző keresési feladatokra: belga juhászkutya, német juhászkutya, skót juhászkutya, airdeale terrier, dobermann, óriás schnauzer és a rottweiler. A Magyar Honvédség az egyik legelterjedtebb és legsokoldalúbb fajtát választotta a német juhászkutyát. A legfontosabb készségeit és képességeit, mely a keresőkutyákhoz szükséges a génjeiben hordozza, s ez nagyban megkönnyíti a kiképzést. Terhelhetősége nagy, megjelenése az egész világon egyértelművé teszi, hogy itt munkakutyával van dolga az embernek (preventív okokból nagyon fontos). A faj hátránya sok szakember szerint a magyarországi túltenyésztés, ebből fakadóan ijesztő számban megnőtt a keresőmunkára alkalmatlan kutyák száma, sőt élettartamuk is lecsökkent. Ha a fent említett problémákhoz nem találnak megoldást, akkor más kutyafajták rendszerbe állítását kell figyelembe venni és itt gondolhatunk a keverékkutyákra, melyek genetikai sokszínűsége miatt hosszabb ideig élnek és kevésbé hajlamosak a betegségekre.

A kutyák tevékenysége a nemzetközi szerepvállalás tekintetében

A hazánkban kiképzett robbanóanyag kereső kutyáknak kb. 2 hét akklimatizálási idő szükséges mire a kutyák 100%-ban megfelelnek a missziós feladatok elvárásainak. Az eddigi tapasztalatok alapján a kutyák munkavégzése kitűnő, alaptalan téves jelzés nem jellemző (Pl.: lehet, hogy nincs robbanóanyag a jelzés helyén, de előző nap lőszert tároltak az adott helyen és ezt robbanóanyag kimutató spray-val ellenőrizték). A kutyák teherbírására viszont negatív hatást gyakorol a hosszú aszfaltmentes afganisztáni terep. Három esetben merültek fel problémák a missziós tevékenységek során, az egyik kutya epilepsziás rohamot kapott, le kellett váltani. A második esetben a kutya vérében mikrofiláriákat³ mutattak ki, a hazánkban végrehajtott gyógykezelés után visszautazott és folytatja munkáját. A harmadik kutya sajnos veseelégtelenség miatt elpusztult.

² A rövidítés értelemszerűen a Kabul International Airport-ot jelenti, melynek októbertől magyar vezetése és irányítása van, benne repülésirányítási feladatokat végrehajtó magyar katonákkal.

³ A filarioida fonálféreg kifejlett alakjait makrofiláriáknak, az első stádiumú lárváját pedig mikrofiláriának nevezzük. Általános megnevezése ragadozó szívférgesedés.

A kutya pozitív és negatív tulajdonságai az alkalmasság szempontjából⁴

Vizsgált mozzanatok	Pozitív	Negatív
Viselkedés váratlan zajhatásokra (lövés, feldőlő szék, leeső tárgy)	Nyugodt, hangtalan, figyelmes. Hangforrást megközelíti, vizsgálja.	Ideges, feszült, félénk. Menekül, támadó, agresszív.
Viselkedés fajtársakkal szemben.	Nyugodt, kiegyensúlyozott.	Félénk, fokozottan domináns.
Kontaktust teremtő képesség idegen emberekkel szemben.	Bizalmas, kezdeményező.	Ideges, borzolja szőrét.
Viselkedés gépjárművek közelében (motorzaj, légfék)	Nyugodt, hangtalan, vizsgálódó.	Elhúzódás, kiütkeresés, remegés, támadás, fejkapkodás.
Viselkedés mozgó járműben	Nyugodt, hangtalan, érdeklődő	Remegés, fejkapkodás.
Viselkedés magasban és mélyben	Nyugodt, készséggel elfogadja az emberi segítséget.	Remeg, nyáladzik. Emberi segítségre támad.

A robbanóanyag-kereső kutyák kiképzése

A kábítószer-, robbanóanyag-kereső, szagazonosító, nyom követő, járőr, őr és hullakereső kutyákat a feladatra szakosodott kiképző központokban idomítják. A legnagyobb számban német juhászkutyákat alkalmaznak. A kutyákkal szemben támasztott legfőbb követelmény: a kutya, köznapi nyelven fogalmazva, játékos legyen, valamint, ha a kedvenc tárgya kikerül a látóteréből, akkor azt feltétel nélkül és nagy ambícióval keresse meg. A keresőkutyák és kiváltképp a robbanóanyag-kereső kutyák esetében elengedhetetlenül fontos, hogy vezetőjével kiváló viszonyt tudjon kialakítani. Ebben a szolgálati ágban dolgozó kutyának a kutyavezető szavára mindig és azonnal kell engedelmeskednie. A szakág speciális volta miatt a kutyának bármilyen közlekedési eszközön bátran és magabiztosan kell viselkednie. A kereső kutyák a katonai, az ipari, a házilag előállított robbanóanyagok, vagy többféle kábítószer keresésére felkészíthetők. A tanítás célja, hogy az egyre fífikásabb helyre elrejtett célanyagokra is rátaláljon a kiképzett eb. Ennek érdekében az iskolákban kialakítanak tanszékrendeket, tan-kukákat, amelyekben ha rátalál és jelzi a kutya, mondjuk a TNT-t, akkor azt letesztelik épületen belül és járműbe elrejtett esetben is. Ha a kutya ekkor is produkálja a jelzést a megfelelő helyen, akkor mondható a kutyára, hogy ismeri a TNT szagát. A többi robbanóanyag és a kábítószerek keresését is ugyanezzel a módszerrel tanítják, de a jelzés itt már aktív és passzív elemekre bontható. A kábító-, illetve robbanószer-kereső kutyák kiképzése különösen költséges, ezeket a kutyákat ugyanis a mindennapi élet kívánalmainak megfelelően repülőgépen, hajón is gyakorlatoztatják.

A kiképzés a valóságban a kutyák játékoságára épül. A kábítószer és robbanóanyag-kereső kutyák tulajdonképpen apporttárgyukat keresik kezdetben, amellyel játszanak. A kiképzésük során a tanulási folyamatban egy egyszerű, feltételes reflexet alakítanak ki a kutyákkal. A keresett anyag megtalálásakor az eb jutalomként apporttárgyát kapja meg, mellyel játszhat, ezzel is oldva a keresés

⁴ A robbanóanyag-kereső kutyák kiválasztása, kiképzése, továbbképzése. MH 1.HTHE Kiadvány 10. oldal.

feszültséget. Az alapvetően gyenge apportkészséggel bíró eb ezek alapján nem is alkalmas arra, hogy kábítószer vagy robbanószer-kereső kutyának kiképezzenek. A kábítószeres és robbanószeres felkutatásához a kitűnő szaglás mellett a kutyák magas szintű tanulási képességére is építenek, a keresett drogok, robbanóanyagok ugyanis nem olyan anyagok, amelyekkel az eb a természetben találkozott volna, ezért meg kell tanítani azok szagának felismerésére. A feltételes reflex kialakulását követően a kutya agyában stabilan egymáshoz kapcsolódik az apport és a keresett anyag szaga, így a robbanóanyag vagy kábítószer érzékelésekor is az apportot szeretne megtalálni. A kutyák fokozatosan találkoznak az összes olyan anyag szagával, amelyeket a későbbiekben fel kell ismerniük. Az, hogy egy robbanóanyag-kereső kutyának milyen mennyiségű anyagot kell felkutatnia, attól függ, hogy az elkövetők mit akarnak felrobbantani. Előfordulhat, hogy egy golyóstollba tesznek robbanóanyagot, vagy egy parkoló autóba, de az is, hogy egy épület alá. A kutyák a kiképzés során 10 dkg és 10 kg közötti robbanóanyag felismerését és jelzését sajátítják el. Az is változó, hogy a különböző helyre elrejtett különböző összetételű anyagokat hány méterrel érzi meg az eb. Függhet a kutya orrérzékenységtől, a légáramlástól, de általában egy kiváló képességű keresőkutya két-három méterrel felismeri az általa ismert robbanóanyag szagát. A keresett szag forrásának pontosítása viszont sokkal nehezebb feladat a számára, mint annak behatárolása. Körülbelül 30 cm-re kell minimum jeleznie, vagy annál közelebb.

1. ábra. A robbanóanyag-kereső kutyák kiképzése Ferihegyen⁵

A keresésre képzett kutyáknak a keresett anyag megtalálásán felül azt is el kell sajátítani, hogy amit találnak (kábitószer, robbanó anyagok) abba nem szabad beleharapni, nem lehet megenni. Ha rátaláltak a keresett anyagra, a kábítószer kereső kutyák kaparással, vakkantással jeleznek a gazdának. A robbanóanyag-keresők azonban nem adhatnak hangot, nem kaparhatnak, ugyanis bármelyik detonációt válthat ki. Ezek a szimatok leüléssel, vagy fekvéssel jeleznek a kutyavezetőnek. Az is utalhat valamire, hogy e két jelzésmód közül épp melyiket használja a kutya. Ha ülve jelzi, akkor az

⁵ Forrás: MH 1. HTHZ Speciális Tűzszerész Század Archívuma 2009.03.11.

azt jelenti, hogy az ő orrszintje felett van a keresett anyag, míg a fekvő jelzés esetén a keresett anyag földközélszintben található. A sikeres munka eredményeként, a drog vagy robbanóanyag megtalálása után az eb az adhatót apporttárgy mellé dicséretet, megpaskolást, simogatást kap, ami rendkívül fontos megerősítés számára a falkavezérnek tekintett ember részéről. A képzett kutyákat ingyen falatokkal már nem jutalmazták, de lehetséges módszer a fegyelmezés során. Érdekes momentum, hogy ezekkel a kutyákkal muszáj úgy játszani, mint másik házi kedvencekkel, mert a játék közbeni pozitív élmény serkenti a kiképzettségi szintet, ezt az élményt kell megkapnia a kutyának a robbanóanyag megtalálásakor is. Alkalmazása során azonban figyelembe kell venni, hogy a kutya egy élő szervezet, nem gép. Így a teljesítménye hullámzó és koránt sem fáradhatatlan. Jó eredményt csak jól kiképzett, megfelelően táplált, pihentetett, motivált állattal lehet elérni.

A robbanóanyag-kereső kutyák kiképzésében együttműködő szervezetek

- Országos Rendőr – Főkapitányság Kutyakiképző Bázis
- Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnoksága
- BRFK Bűnügyi Technikai Kutyás Szolgálat
- Pannon Kutyás Kutató - Mentő Csapat

Utóbbi szervezet a kutyák táv irányíthatóságában nyújt segítséget a robbanóanyag-kereső kutyák kiképzésében. Így lehetőség nyílik akár 30-50 méterről is az ebek irányítására és feladatszabásra, ezzel is fokozva a kutyavezető tűzszerész biztonságát.

A robbanóanyag-kereső kutyák kiképzéséhez alkalmazott szagminták

A Magyar Honvédség keretein belül alkalmazott robbanóanyag-kereső kutyák 10 fajta hagyományos, illetve kevert szagminta felismerésére vannak kiképezve. A szagminták egy részét magától a gyártótól, másik részét hatástalanított robbanószerkezetekből kinyert anyagok biztosítják. A gyakorló anyagok egy úgynevezett szagminta táskával segítségével kerültek a kiképzési rendszerbe. A táskát és ez által a gyakorló szagmintákat, mivel robbanóanyagot tartalmaznak, robbanóanyag raktárban őrzik, s kiképzés során onnan lehet felvételezni. A robbanóanyag-kereső kutyáknak munkájuk során nem csak egy bizonyos mennyiségű anyagra és nem csak meghatározott ideje elrejtett anyagra kell keresniük. A kiképzés során el kell érniük az is, hogy a kutya más-más mennyiségű és más-más rejtési idejű anyagra is biztosan dolgozzon. Ezt a folyamatot nevezzük szenzitivizációnak vagy érzékenyítésnek. A rejtési idő növelése és csökkentése is jelentősen megnehezíti a kutya munkáját, ugyanúgy a túlzottan kis mennyiségű és nagy mennyiségű robbanóanyag jelenléte is. Tulajdonképpen ezekben az esetekben a kettő hatása összeadódik, együtt érvényesül, mert a levegőbe kipárolgó és ott jelenlévő szaganyag mennyisége nő vagy csökken ezek függvényében. Minél nagyobb a rejtési idő és minél nagyobb az elrejtett anyagmennyiség, annál több szagmolekula található a levegőben. Természetesen ez függ a robbanóanyag rejtésének a helyétől is, mert például egy zárt rosszul szellőző helyiségben vagy zárt járműben a keresett szag sokkal jobban feldúsul, mint egy nyitott helyen.

Alkalmazott robbanóanyag	Felhasználási eszköz
TNT (Trinitro-toluol), préselt	TNT 75g-os; TNT 400 g-os; FRT 2,5; FRT 5
Semtex-H (Hexogén Nitropenta és Flegmatizátor)	Semtex-H; SZZ-IE (szalagtöltet)
Paxit (normál paxit, paxit-3, paxit-4)	Normál paxit; paxit-3; paxit-4
Flegmatizált Hexogén (A-IX-1)	PG-7-M kumulatív gránát
Flegmatizált Hexogén Alumíniummal (A-IX-2)	125 mm-es OF-26 repesz-romboló gránát
Öntött TNT Hexogén Alumíniummal és Flegmatizálttorral (TGAF-5)	122 mm M-21 OF sorozatvető rakéta (9M22U) harcírész
TNT és Dinitro-napftalin (TD-42 vagy TD 50)	82 mm-es O-832DU repesz aknagránát
TNT és Ammónium-nitrát ötvöze (amatol AT-40 vagy AT-90, AT-80)	82 mm-es O-832DU repesz aknagránát
Fekete „füstös lőpor”	Gyári mintából
„Gyérüstű” piroxilines és glicerines lőporok	Gyári mintából

1. táblázat. A Magyar Honvédség keretein belül alkalmazott szagminták

Meg kell ismerni a túlérzékenyítés fogalmát is. Ez azt jelenti, hogy a kutyának gyakran kell túlzottan kis mennyiségű szaganyagra dolgoznia, akkor azt fogjuk elérni, hogy a kutya végül más anyagot is rendszeresen bejelez. Ez azzal magyarázható, hogy a kutyát bizonytalanná tesszük a kis mennyiségű keresett szaganyaggal és más szagokat, például a rejtő személy szagát, megpróbálja segítségül venni, hogy feladatát sikeresen végre tudja hajtani.

A robbanóanyagok gyártásának fejlődésével és az új robbanóanyagok feltalálásával folyamatosan számolni kell és ezáltal a kereső kutyák képzését is folyamatosan szinten kell tartani és tovább kell képezni az erre alkalmas ebeket.

A robbanóanyag-kereső kutyák alkalmazhatósága repülőtereken

A nemzetközi és katonai repülőtereken egyik legfontosabb biztonsági tevékenység a gépjárművek és a repülőtéri létesítmények átvizsgálása, kockázati tényezők csökkentése. A robbanóanyag-kereső kutyák csak külön képzés tekintetében tudják elvégezni a személyek átvizsgálásának feladatait. A hazai katonai gyakorlatban nincs ilyen jellegű felkészítés, de beléptetési feladatok ellátásában segítséget jelenthet átvizsgálási mozzanatok kiegészítése képpen. Civil repülőtereken szerencsére nagyon ritkán terroristák közreműködésével csempésznek robbanószerkeket.

2. ábra. A kutyák kiképzése utas és rakodótérben⁶

Gyakori elkövetési módszerek az elemenként illetve összetevőként történő csempészeti eljárások. A tapasztalatok az mutatják, hogy az elkövetők gyakran alkalmazzák a testre kötözéses technikát, a poggyászbba (ajándéktárgyba, ruházatba, lábbelibe) rejtést, de még a gyomorba nyelés módszerét is.

Fontosabb ellenőrzési pontok repülőgép belső terében

• Repülőfedélzet	• Hátsó mosdó
• Elülső mosdó	• Hátsó csomagtér ajtaja
• Ruhaszekrény	• Hátsó csomagtér
• Elülső csomagtér	• Légh Kondicionáló központ
• Vészkijárat ablaka	• Elülső csomagtér
• Konyha	• Villamos, illetve elektronikus fülke
• Kiegészítő energiaellátó egység	• Radarberendezés fülkéje

Alapszabály, hogy a kutyát csak olyan helyen alkalmazzák, ahol az utazóközönség nem észlelheti a kutya munkáját. Tapasztalat szerint az utazókat nagyon érdekli a kutya munkája, de egyesek indulatosan is reagálhatnak az eseményekre. Előfordulhatnak olyan esetek is, amikor az elkövetők, észelve a kutya alkalmazását, elhagyják csomagjukat a robbanószerrel együtt és távoznak a repülőtérről. Ilyen esetekben a robbanószer vagy szerkezetet megtalálják, de az elkövető(k) nem azonosítható. Számos nemzetközi portálon keresik azokat az elkövetőket, akik hasonló módon próbálkoztak csempészéssel vagy merénylettel, de nem sikerült eljárás alá vonni őket.

A robbanóanyag-kereső kutya alkalmazható a repülőgépek átvizsgálására is az utasok leszállása és a csomagok kirakása után. A repülőgép kutyával történő ellenőrzése általában nem vezet konkrét eredményre, mert az elkövető(k) a robbanószer többnyire magával viszi, de a kutyavezetők gyakran tapasztalják, hogy a kutya olyan ülésnél jelzett, amelyiken robbanóanyag szállító ült. A nemzetközi

⁶ Forrás: MH 1. HTHZ Speciális Tűzszerész Század Archívuma 2009.03.11.

gyakorlatban előfordult már az is, hogy a ruhán maradt lőport érezte meg a kutya és így jutottak egy gyilkos nyomára.

A kutya alkalmazásával nagy biztonsággal lehet felderíteni azokat az eseteket, amikor az elkövető a robbanószert vagy eszközt a testére szerelve vagy ruházatába rejtve szállítja. Mindenki ismeri már azt a mondatot, hogy „ne félj a kutyától, mert megérzi rajtad...”. A kutya nem azt érzi, hogy valaki fél, hanem a félelem érzeténél keletkező izzadságból kicsapódó só kelti fel a kutya érdeklődését irántunk. Ezt a módszert alkalmazták a kezdeti hazugság vizsgálók kialakításánál is.

A repülőgép külső átvizsgálását, ha ez szükséges, a kutya bevonásán kívül tűzsereszek is végezzék el, mert merényletek végrehajtásánál alkalmazzák a robbanószerkezetek repülőgépre történő rejtését. Legfontosabb a futóművek és az üzemanyag betöltő nyílások átvizsgálása, hiszen ott tud a legnagyobb pusztítást végezni a robbanószerkezet.

A nagy személyszállító gépek poggyásraktárának átvizsgálása, a csomagok kirakása után is nehéz feladat. A repülőgép utasterének átvizsgálása megegyezik a korábban leírtakkal, de figyelmet kell fordítani a személyzet által használt helyiségekre is. A kutya alkalmazása előtt érdemes gyenge légáramlatot kelteni a gép szellőzőrendszerének üzemeltetésével, vagy az ajtók résnyire történő megnyitásával, ez legtöbb esetben segíti munkáját.

A repülőtereken alkalmazott kereső kutya egyik legfontosabb feladata az árúk, csomag és személyes poggyász vizsgálata. Ezt a munkát a kutya általában szívesen, nagy lendülettel végzi, mert a kutatási feladat jól szétbontható kisebb egységekre és így a kutya munkája ritmusossá válik, kisebb kutatási feladatot játék, pihenés követhet.

A reptéri csomagok átvizsgálása

A csomagok átvizsgálása történhet a szállítókocsin, raklapon, szállító konténerben elhelyezve vagy szállítószalagon, a berakodás előtt, illetve a kirakodás után. A szállítószalagon történő vizsgálat a felsoroltak közül a leghatékonyabb, mert ez esetben a robbanóanyag-kereső kutya külön-külön tud minden csomagot, akár többször is ellenőrizni. A kutya alkalmazása közben a szállítószalag lehetőleg álló helyzetben legyen, mert így a kutya biztonságosabban és magabiztosan tud dolgozni. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy a mozgó szállítószalagon nem végezethetünk keresést. Kellő gyakorlás után ez lehetséges, feltéve, hogy a szállítószalag a kutya számára biztonságos.

A szállítószalagon végzett munka a kutya állóképességét maximálisan igénybe veszi kapacitásának figyelembe vételével. Ha utasonként csak 2 db csomagot számolunk, akkor is több száz csomagot kell egy-egy járatnál ellenőriznie a kutyának. Ilyen igénybevétel után hosszabb pihenés szükséges, hogy a kutya visszanyerje eredeti formáját. Az említett szállítószalagnak megfelelő szélesnek és hosszúnak kell lennie ahhoz, hogy a kutya kényelmesen és balesetmentesen futhasson a csomagokon és meg tudjon fordulni, így lesz eredményes a munkája. Alapvető követelmény, hogy a kutya a futószalagon alaposan vizsgáljon meg minden csomagot legalább kétszer. Hasonlóan történik a postai küldemények, levelek, kisebb csomagok, küldemények ellenőrzése kutyák segítségével.

A csomagok csoportos ellenőrzése szállítókocsin vagy raklapon nem ideális, mert a sok csomag között a kutya nem tudja megbízhatóan jelezni a robbanóanyagot tartalmazó csomagot, különösen ha az más csomagok által fedett. Ez a módszer ezért csak elsődleges vizsgálatra alkalmas.

Légiteherárú raktárakban a robbanóanyag-kereső kutyák alkalmazására általában jóval több idő van, mint személyes csomagok ellenőrzésénél, így a kutyavezetőnek több ideje van az ellenőrzés módjának megválasztására. A teherárút gyakran több napig is tárolják a repülőtér raktárában, ezért a kutyavezető kiválaszthatja a legalkalmasabb időpontot a kutya alkalmazására. A kutyát a repülőgépek által keltett zaj mellett jelentősen zavarhatja a szállító, rakodó járművek zaja is. Repülőtéren általában a hajnali órák a legcsendesebbek, ilyenkor még nem kezdődik el a napi rutinszerű vámvizsgálat, az árúk szállítása és a repülőgépek indítása sem. Ezt a nyugalmas időszakot érdemes a keresőkutyák számára kihasználni. Gondot okoz, hogy a raktárak jobb kihasználtsága érdekében jelentős magasságig rakják fel raklapon az árút. Ez a magasság a hat métert is elérheti és így a kutya már képtelen ellenőrizni a magasban lévő árút. Gyanús csomagok vizsgálatát általában nem érdemes a raktározás helyén végezni, mert ha valamelyik csomag robbanószeret tartalmaz, a kiemelés után a kutyák órák múlva is jelezni fogják annak helyét.

A konténeres csomagszállítás tekintetében- pl.: Jumbo gépeknél – a kutyával történő ellenőrzéshez mindig ki kell rakni a csomagokat, és biztosítani kell, hogy a kutya mindegyiket külön-külön ellenőrizhesse. A kutyák repülőtéren történő alkalmazását legjelentősebben a magas zajszint befolyásolja. Különösen a felszálló sugárhajtású gépek által keltett magasfrekvenciájú zaj zavarja a kutyák koncentrálókéességét. Fontos, hogy szolgálaton kívül az ebek ne a repülőtér környezetében legyenek elhelyezve.

A katonai repülőtereken természetesen más módszereket is alkalmaznak talált csomagok esetén. A gyanúsak tűnő csomagokat robotok segítségével vizsgálják át és ha szükséges ezek közreműködésével semmisítik meg azokat.

Katonai repülőtereken alkalmazott robbanóanyag-kereső kutyák

A nemzetközi feladatok tekintetében a robbanóanyag-kereső kutyák a Kabuli Nemzetközi Repülőtéren (KAIA) látnak el fontos feladatokat. Ilyen feladat például az üzemanyag szállítmányok (benzin és kerozin) átvizsgálása. E mellett fontos feladatot jelent a kiemelt szállítók átvizsgálása és ellenőrzése. A már említett módon gépek és rakományok ellenőrzése, valamint V.I.P. biztosítás. Bár nem a témához kapcsolódik mégis említésre méltó a repülőtér melletti szombaton üzemelő piac árukészletének átvizsgálása, illetve ellenőrzése. A hazai gyakorlatban is alkalmaznak robbanóanyag-kereső kutyákat katonai repülőtéren. Gondoljunk csak a nemrégiben alkalmazásra kerülő tűzszerész csoport munkájára, amely Pápa Bázisrepülőtéren teljesíti feladatait kutyákkal megerősítve. Feladataik között itt is megemlíthető a V.I.P. mozgásokból adódó előzetes átvizsgálások, valamint a reptéri létesítmények ellenőrzési feladatai.

3. ábra. Robbanóanyag-kereső kutya gyakorlat közben⁷

A robbanóanyag-kereső kutyák szállítása

A légkondicionált kutyaszállító utánfutót négy nagytermetű kutya biztonságos és komfortos szállításához alakították ki. A tervezés során figyelembe vették a Magyar Honvédség feladataiból adódó igényeket, az állatok szállítására és védelmére vonatkozó szabályokat, valamint a jármű közúti forgalomba helyezésére vonatkozó szabályokat.

Az utánfutó szilárd alvázra épített napi gondozástól mentes laprugós felfüggesztésű fékes kialakítású futóművel van ellátva. A futómű és lengés csillapítók méretezése biztosítja a közúton és terepen történő vontatás során a benne utazó állatok számára a komfortos utazást. Az utánfutó fel van készítve vasúti és légi szállításra, behajózáshoz, daruzáshoz. A felépítmény könnyűszerkezetes alumínium profilokba ágyazott hőszigetelt szendvics szerkezetű műanyag panelszerkezetű, ezért fontos, hogy emelni (daruzni) az erre a célra készített szemekkel kell, melyek felirattal meg vannak jelölve. A szállítás során szükséges lekötési pontok is kialakításra, kerültek az alváz megfelelő pontjain. Utánfutót a kutyák komfortos utazásának biztosítására tervezték. A kutyák szállításakor légkondicionáló berendezés gondoskodik a szellőztetésről, fűtésről és hűtésről a szélsőséges időjárási körülmények okozta hatások megszüntetéséről.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- [1] DAVID Alderton: Kutyák. Panem könyvkiadó, Budapest, 1995., ISBN 963 545 045 1
- [2] DR. BÍRÓ Andor - GYŐRI János – DE POTT György: A kutya nevelése és kiképzése. Mezőgazdasági kiadó, Budapest, 1987., ISBN 963 232 427 4
- [3] KOSKOVICS István – MATICSEK János: Robbanóanyag-kereső kutyák alkalmassági és teljesítménybírálati rendje. ORFK Szolgálati Állatfelügyelet kiadása, Dunakeszi, 1996.
- [4] A robbanóanyag-kereső kutyák kiválasztása, kiképzése, továbbképzése. MH 1.HTHE kiadványa, Budapest, 2006.

⁷ Forrás: MH 1. HTHZ Speciális Tűzszerész Század Archívuma 2009.03.11.